

ANSIS SMONS

Dzimis: 1932. gada 15. jūnijā Pļaviņās

Mācības: Rīgas un Valmieras Kurlmēmo skolā, Raiņa vakarskolā

LNS biedrs no 1951. gada

Darbs: Rīgas nodaļas klubā, LNS Centrālajā valdē, Rīgas MRU

Sabiedriskie nopelni: Rīgas biedrības priekšsēdētājs, izglītības, kultūras un sporta darba aktīvis, dažādu CV komisiju loceklis, laikraksta «Kopsolī» redkolēģijā, LNS vēstures muzeja vadītājs, Latvijas Tautas frontes aktīvis, daudzu LNB un LNS kongresu, plēnumu dalībnieks, LNS domnieks, zīmju valodas kopējs u.c.

Goda biedra nosaukums piešķirts 1990. gadā

Devums mūža garumā

Grūti būs atrast nedzirdīgu cilvēku, LNS biedru, kurš nepazītu vai kaut ko nezinātu par Ansi Smonu — Rīgas biedrības biedru no 1951. gada, daudzu labu lietu rosinātāju, aizsācēju un darītāju LNS augšupejas un nedzirdīgo ļaužu dzīves uzlabošanas vārdā.

Viņš vadījis Rīgas biedrības klubu, pašu biedrību. Strādājis ražošanā, bijis kopmītnes audzinātājs, fizikultūras instruktors, MRU direktora vietnieks. Ievēlēts par LNB priekšsēdētāja vietnieku, nemainīgi bijis LNS Domes loceklis, darbojies LNS un Rīgas biedrības valdes sastāvā. Dedzīgi iestājies par latviešu zīmju valo-

das attīstību, tulku kvalifikāciju. Un tas nebūt nav viss! Par Anša Smona devumu LNS liecina viss viņa mūža gājums. Ielūkosimies tajā ar viņa paša palīdzību!

Atmiņas un pārdomas par bērnību

Esmu dzimis dzirdīgu vecāku ģimenē Pļaviņās. Bijām trīs brāļi, bez manis Juris un Pauls. Smonu radurakstus esmu apzinājis līdz savam vectēvam — zirgu pastniekam Rankā (Smiltenes pusē) un vecmāmiņai — gājējai muižas darbos. Bet mans tēvs jaunībā dienēja armijā un bija aculiecinieks revolūcijas notikumiem Pēterburgā. Atgriezies Latvijā, viņš izmācījās par nodokļu inspektoru un šai darbā strādāja Pļaviņās, Daugavpilī.

Trīs gados saslimu ar šarlaku un zaudēju dzirdi (arī Juris). Tomēr par bērnību man saglabājušās gaišas atmiņas. Vecāki mūs mīlēja, par mums gādāja. Atceros, ka tēvam sēdēju uz ceļiem, un mēs kopīgi lapojām Latvju Dainas, žurnālu «Atpūta» u.c. grāmatas.

Atmiņai no Pļaviņu perioda man palikusi prātā «Baltā grāmata» ar tās autora Jāņa Jaunsudrabiņa — mūsu kaimiņa pašrocīgu ierakstu «Mazajam Ansītim kristībās». Tas bija Ziemassvētkos.

Pirmais skolā sāka iet Juris, mans vecākais brālis. Tēvs viņu iekārtoja Laizānu Kurlmēmo skolā. Atceros, viņš ļoti rūpējās ne tikai par Juri, bet arī par citiem bērniem, kas apmeklēja šo skolu, kontaktējās ar skolas vadību.

Bet manas skolas gaitas aizšķērsoja karš 1940. gadā. Mūsu ģimene apsvēra, ka drošāka dzīve būs Zaubē, Cēsu pusē, kur dzīvoja mana vecmāmiņa. Visi pārcēlāties uz turieni.

Bet pēc diviem gadiem sāku mācīties Rīgas Kurlmēmo skolā. Tas bija vācu okupācijas laiks, grūti apstākļi bija arī šai skolā, kur mācījās daudz bērnu lielā saspīestībā. Tomēr pirmie skolas gadi man palikuši labā

atmiņā, it īpaši skolotāji — direktors A. Pārupe, arī A. Vīnupe, E. Alstere, O. Lismane, M. Strausmane. Bija arī jauki klasesbiedri, piemēram, Eleonora Brokāne—Stepaņuka.

Pēc dažiem gadiem tēvs nolēma skolu mainīt, un es devos uz Valmieru. Var teikt, ka mani agrās jaunības gadi tur bija svētīgi — pilnā sparā kā līderis darbojos visos iespējamajos virzienos: pionieru vienībā, skolēnu komitejā, fizkolektīvā, sanitārajā kopā, mājturības pulciņā, leļļu teātrī utt. Skolas direktora J. Madarāja vadībā svētdienās devāmies tuvākos un tālākos tūrisma pārgājienos, iepazīstot Latviju. Bijām draudzīga klase, kurā mācījās M. Caica—Rublovska, L. Dugness, Ņ. Petrova—Bule, R. Zirnīte—Ločmele, A. Kazulis u.c.

Te attīstīju organizatora, sabiedriskā darbinieka spējas visai tālākajai dzīvei; apguvu arī kurpnieka, galdnieka un drēbnieka amatu, kas vēlāk noderēja gan darba gaitās, gan sadzīvē.

Vēl viena atziņa: abpusēji svarīga ir cieša sadarbība skolotāju un skolēnu starpā. Tikai uz tās pamata var panākt rezultātu. Šai sakarā atceros kaut vai to, kā skolā cīnījāmies pret smēķēšanu, aizstāvējām fiziski vājākos utt.

Darba gaitu sākums

Pirmā doma bija par izglītības turpināšanu, taču tam vēl nebija radītas iespējas — vēl perspektīvā bija cīņa par vidējās izglītības iegūšanu nedzirdīgajiem.

To nācās atlikt, bet ne aizmirst. Sāku strādāt biedrībā par kluba vadītāju. Tur arī pirmoreiz tuvāk uzzināju par nedzirdīgo organizāciju. Skolas gados uz to mūs neorientēja, jo valdīja uzskats — jānorobežojas no pieaugušajiem nedzirdīgajiem cilvēkiem.

Ieradies tur, pārliecinājos pilnīgi par ko citu. Saticu tur A. Celmu, toreizējo biedrības priekšsēdētāju,

atpazīnu viņu no kādas tikšanās skolā un no foto avīzēs, kur viņš bija nofotografēts kā Latvijas čempions trampīnlēkšanā. Viņš mani uzaicināja strādāt par nedzirdīgo kluba direktoru. Tā sākās manas oficiālā un arī sabiedriskā darba gaitas nedzirdīgo biedrībā un savienībā mūža garumā.

Ieceres par nedzirdīgo izglītības pilnveidošanu

Vispirms savā tiešajā kluba darbā centos dažādot vispārīzglītojošos kultūras un sporta pasākumus. Man palīdzēja izvērsties pieredze no skolas gadiem. Bet par izglītības iespēju paplašināšanu sāku domāt, kad pārgāju strādāt uz Rīgas mācību un ražošanas uzņēmumu — sākumā par drēbnieku, tad fizikultūras instruktoru.

Tiku ievēlēts par Rīgas biedrības priekšsēdētāju, strādāju par kopmītnes audzinātāju. Tad mani ievēlēja par LNB CV priekšsēdētāja vietnieku, līdz beidzot kļuva par Rīgas MRU direktora vietnieku audzināšanas un sadzīves jautājumos.

Noorganizēju eksperimentālu biedrības biedru grupu mācībām vakarskolā, kas pēc diviem gadiem sekmīgi beidza 7. klasi, vēl pēc 2 gadiem — 8. klasi. Tas bija grūts zināšanu atjaunošanas un papildināšanas ceļš, kas veda uz vidējo izglītību, tāpēc ne visi spēja to noiet līdz galam. Tomēr pēc vairākiem gadiem (1976) LNS vadība varēja sveikt pašus pirmos vidusskolas absolventus.

Pēc tam nedzirdīgiem cilvēkiem mācīties vakarskolā kļuva gandrīz par normu. Viegli jau nebija pēc nostrādātas dienas doties mācīties, bet cilvēki pamazām saprata zināšanu nozīmi. Kuri to nevēlējās, dabūja ciest: nepieņemu darbā uzņēmumā. Tā pa pusei brīvprātīgi, pa pusei piespiedu kārtā panācu, ka vakarskolā dažādās

klasēs mācījās katru gadu ap 30 — 50 audzēkņu un katru gadu kādi desmiti saņēma apliecību par vidējās izglītības iegūšanu.

Man prieks, ka tagad jaunieši bez piespiešanas arvien vairāk paši tiecas tālāk mācīties — vakarskolā, arodskolās, augstskolās, saprotot, ka bez zināšanām un labas amatprasmes pamata mūsdienās paliks bez materiālā nodrošinājuma, nevarēs pilnvērtīgi dzīvot, uzturēt sevi un ģimeni.

Redzēts, pārdzīvots, padarīts daudz

Patiesām visādi laiki un notikumi pieredzēti, pārdzīvotas mūsu nedzirdīgo organizācijas nosaukumu un struktūru maiņas. Ar gandarījumu atceros laiku, kad biju biedrības fizikultūras instruktors. Nodibinājām jaunas sporta sekcijas, iesaistījām daudz sportotāju. Pats biju vieglatlētikas, slēpošanas un orientēšanās sporta piekritējs.

Vairākus gadus biju Rīgas nodaļas biedrības priekšsēdētājs. Mums bija laba komanda: M. Rublovska, A. Celms, G. Poršs, J. Porša, E. Stepaņuka u.c. Diemžēl šai laikā uz ilgāku laiku lielāko — Rīgas biedrību likvidēja. Esmu piedalījies gandrīz visos biedrības kongresos. Darbojos LNS Domē, Statūtu izstrādes komisijā.

Atmodai sākoties, nodibinājām Latvijas Tautas frontes grupu uzņēmumā, izveidojām LNSF. Patlaban manā pārziņā ir LNS Vēstures muzejs. Joprojām esmu dziļi ieinteresēts zīmju valodas attīstības un kopšanas darbā, kur un cik iespējams, dalos zināšanās ar citiem šajā jomā.

LNS darbība pašreizējā periodā

Esmu lepns par mūsu savienības spēju ne tikai pastāvēt, bet arī attīstīties un būt vienai no lielākajām un stiprākajām sabiedriskām organizācijām Latvijā, kas strādā ar vērienu. Par to liecina Eiropas Savienības

finansēto lielo projektu realizācija ar acīmredzamu labumu visai nedzirdīgo kopienai: plaši pasākumi nodarbinātības veicināšanai, informēšanai un izglītošanai dažādos virzienos, rehabilitācijai, nekustamo īpašumu renovācijai utt.

Pārdomas, novēlējumi noslēgumā

Visu izšķir cilvēki, kas strādā mūsu organizācijā. Mums, nedzirdīgajiem, pagaidām trūkst savu spējīgu kadru, kas būtu gatavi uzņemties un arī veikt atbildīgos vadītāju uzdevumus. Mums ir atsevišķi piemēri, ko spēj sasniegt nedzirdīgie saviem spēkiem (E. Vorslovs, V. Strazdiņš, I. Immure, M. Pīterniece u.c.), bet ne visi gatavi strādāt mūsu organizācijā un meklē savus ceļus dzīvē ārpus tās. **B.A.**

Personības veidojas ārkārtīgi lēni. Tāpēc mēs nedrīkstam atļauties straujus lēcienus un apvērsumus. Būsim apdomīgi, gudri un vienoti savā turpmākajā rīcībā. Cienīsim cilvēkus, kas daudz paveikuši savienības labā, un darīsim arī paši, cik spējam un varam katrs savā vietā un savā laikā.

B.A.

